

ग्रामीण कृषी मौसम सेवा

भारत मौसम विभाग

प्रायोगिक ब्लॉक लेव्हल अॅग्रोमेट अॅडव्हायझरी बुलेटिन
(आयएमडी आणि आयसीएआर चा संयुक्त उपक्रम)

हवामानावर आधारीत कृषि सल्ला

दिनांक : 13-04-2023

नागपूर(महाराष्ट्र) मध्ये सावनेर ब्लॉक करा साठी हवामान पूर्वानुमान - वर जारी :2023-04-13 (पुढील पाच दिवसांसाठी सकाळी ८:३० वाजेपर्यंत वैध)

हवामान घटक	2023-04-14	2023-04-15	2023-04-16	2023-04-17	2023-04-18
पर्जन्यमान (मिमी)	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
कमाल तापमान (अं.से)	38.7	39.1	39.5	40.0	40.5
किमान तापमान (अं.से)	23.0	23.4	23.3	23.6	23.7
सकाळची सापेक्ष आर्द्रता (टक्के)	33	35	36	34	33
दुपारची सापेक्ष आर्द्रता (टक्के)	27	25	26	24	23
वाऱ्याचा वेग(किमी/तास)	7	6	6	7	8
वाऱ्याची दिशा(अंश)	315	323	329	280	130
मेघाच्छादन (ऑक्ट)	3	3	2	2	2

हवामान सारांश / चेतावणी:

• भारतीय हवामान विभाग, प्रादेशिक हवामान केंद्र, नागपूर च्या तालुकास्तरीय मूल्य वर्धित अंदाजानुसार, पुढील पाच दिवस दिनांक १४ ते १८ एप्रिल २०२३ दरम्यान आकाश निरभ्र ते आंशिक ढगाळ राहण्याची, • दिनांक १४ ते १८ एप्रिल २०२३ दरम्यान हवामान कोरडे राहण्याची शक्यता वर्तविण्यात आली आहे. • विदर्भामध्ये पुढील पाच दिवसामध्ये कमाल तापमानात २ ते ४ अंश सेल्सिअस ने वाढ होईल. • विदर्भामध्ये पुढील ५ दिवसामध्ये किमान तापमानात फारसा बदल होणार नाही.

कृषि सल्ला:

• तापमानातील संभाव्य वाढ लक्षात घेता उन्हाळी भाजीपाला पिकाचे उष्णतेपासून संरक्षण करण्यासाठी ग्रीन शेड नेट चा वापर करावा. पिक वाढीच्या संवेदनशील अवस्थामध्ये ओलिताची वारंवारता वाढवावी. • ऊस, उन्हाळी भुईमुग, तीळ व मुग या पिकांना जमिनीतील उपलब्ध ओलावा व पिकाची गरज लक्षात घेऊन ६ ते ७ दिवसाच्या अंतराने ओलीत करावे. • नवीन लागवड केलेल्या १ ते ४ वर्ष वयाच्या फळझाडांच्या आव्यात पाला पाचोळा, गव्हांड्याचे आच्छादन करावे. लहान रोपांवर पन्हाटी किंवा तुन्हाटीचे छप्पर करावे. • रब्बी पिके काढलेल्या शेताची त्वरित नांगरणी करावी, यामुळे जमीन तापण्यास मदत होऊन किडीचे कोष व घातक बुरशीचा नायनाट होण्यास मदत होईल व पेरणीसाठी जमिनीची मशागत चांगली होईल. • माती परीक्षणासाठी मातीचे नमुने काढून ते अधिकृत किंवा शासकीय मृदा परीक्षण प्रयोगशाळेत योग्य शुल्कासह पाठवून माती परीक्षण अहवालानुसार पिक परतवे कृषी निविष्ठा चे नियोजन करावे. • हस्त बहराचे लिंबू फळांची काढणी करून प्रतवारी करून विक्री करावी. • शेतातील काडीकचरा न जाळता कंपोस्ट खताचे खड्ड्यात टाकून त्यास १ टन काडीकचऱ्यात १ किलो सेंद्रिय पदार्थ कुजविणारे बुरशी मिसळावी.

संक्षिप्त संदेश सल्ला:

• माती परीक्षणासाठी मातीचे नमुने काढून ते अधिकृत किंवा शासकीय मृदा परीक्षण प्रयोगशाळेत योग्य शुल्कासह पाठवून माती परीक्षण अहवालानुसार पिक परतवे कृषी निविष्ठा चे नियोजन करावे.

पिक निहाय सल्ला:

पिक	पिक निहाय सल्ला
भुईमूग	<ul style="list-style-type: none"> • भुईमूग पिकास ०८ ते १० दिवसाच्या अंतराने पिकाची गरज व जमिनीतील ओलावा लक्षात घेऊन हलके व वारंवार ओलीत करावे. • भुईमूग पिकाला आऱ्या तयार होण्याची अवस्था ते शेंगा भरण्याच्या अवस्थेमध्ये पाण्याच्या ताण पडणार नाही याची काळजी घ्यावी. शक्य असल्यास ओलीत करण्याकरिता तुषार सिंचन पद्धतीचा वापर करावा. • पिकावरील तांबेरा आणि टिक्का या रोगाचे नियंत्रणाकरिता टेबूकोनाझोल २५ टक्के डब्ल्यू. जी. ५०० ते ७५० ग्राम प्रती हेक्टरी ५०० लिटर पाण्यात मिसळून (१० ते १५ ग्राम प्रती १० लिटर पाणी) फवारणी करावी. फूलकिड्यांच्या प्रभावी व्यवस्थापनासाठी आर्थिक नुकसानीची संकेत पातळी ५ फुलकिडे प्रति शेंडा गाठल्यावर किनालफॉस २५ टक्के प्रवाही १४०० मिली प्रति हेक्टरी ५०० लिटर (२८ मी.ली./१० लिटर पाणी) पाण्यात मिसळून फवारणी करावी.
ऊस	<ul style="list-style-type: none"> • फेब्रुवारी महिन्यात लागवड केलेल्या सुरु उस पिकास (८ ते १० आठवड्यांनी) हेक्टरी २ पोती युरिया देऊन ओलीत करावे.

फळे आणि भाजीपाला पिक निहाय सल्ला:

फळे आणि भाजीपाला पिक	फळे आणि भाजीपाला पिक निहाय सल्ला
कोबी	<ul style="list-style-type: none"> • सद्य परिस्थितीत ढगाळ हवामान लक्षात घेता, कोबी व फुल कोबीवरील वरील मावा किडीच्या व्यवस्थापनासाठी डायमेटोएट ३० ईसी १३ मिली किंवा सायंटानिलीप्रोल १०.२६ ओडी १२ मिली प्रती १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. • सद्य परिस्थितीत ढगाळ हवामान लक्षात घेता, कोबी व फुल कोबीवरील वरील चौकोनी ठीपक्याच्या पतंग कीड व्यवस्थापनासाठी, क्लोरपायरीफॉस २० ईसी ४० मिली किंवा स्पिनोसॅड २.५ एससी १२ मिली किंवा फेनवलेरेट २० ईसी ५ मिली प्रती १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. • फवारणीची कामे हि स्वच्छ व शांत हवामान असताना करावी.
संत्रा	<ul style="list-style-type: none"> • तापमानातील संभाव्य वाढ लक्षात घेता फळबागेस जमिनीच्या प्रकारानुसार ७ ते १० दिवसाच्या अंतराने दुहेरी आळे पद्धतीने किंवा चौकोनी आळे पद्धतीने पाणी द्यावे. ठिबक सिंचन संच उपलब्ध असल्यास १ ते ४ वर्ष वयाच्या झाडाला १४ ते ६३ लिटर पाणी, ५ ते ७ वर्ष वयाच्या झाडाला ८७ ते १४३ लिटर पाणी व ८ वर्षावरील झाडांना १६३ ते २०४ लिटर प्रती झाड प्रती दिवस पाणी द्यावे. तापमानातील वाढ लक्षात घेता शेतातील गवत, तणस, गव्हांडा, कुटार असल्यास झाडाभोवती ५ ते १० सेमी. थर देऊन आच्छादन द्यावे, यामुळे बाष्पीभवन कमी होण्यास मदत होते व जमिनीत ओलावा टिकून राहतो आणि आंबिया बहराची फळगळ कमी होण्यास मदत होते. • या काळात पाण्याच्या ताणामुळे कोळी किडीची समस्या अधिकच वाढते. विशेषतः उन्हाळ्याच्या उतरार्धात ताणात झाडांना चांगले ओलीत करावे. डायकोफॉल* १८.५ ईसी २७ मिली किंवा प्रोपारगार्ड* ५७ ईसी २० मिली किंवा इथिओन* ५० ईसी २० मिली प्रती १० लिटर पाण्यात मिसळून १५ दिवसाच्या अंतराने दोन वेळा पाण्याच्या ताण बसला असल्यास लगेच फवारणी करावी. एप्रिल महिन्यात काळ्या माशीचा प्रादुर्भाव रोखण्यासाठी १५ दिवसाच्या अंतराने इमिडाक्लोप्रिड# १७.८ एसएल ५ मिली प्रती १० लिटर पाणी किंवा डायमिथोएट# ३० ईसी २० मिली प्रती १० लिटर पाण्यात मिसळून झाडाच्या संपूर्ण पानांचा अंतर्भाव होईल अशा रीतीने फवारणी करावी जेणेकरून काळी माशी प्रौढ निघणे आणि ५० % अंड्यातून पिल्ले निघण्याच्या अवस्थेत या किडीचे प्रभावी पणे नियंत्रण होण्यास मदत होईल. • झाडाची साल खाणाऱ्या किडीचा प्रादुर्भाव दिसून आल्यास व्यवस्थापनासाठी झाडाच्या खोडावरील अळीच्या विष्टेची जाळी काढून बाधित फांद्यांचे छिद्र मोकळे करून त्यामध्ये इंजेक्शनच्या सहाय्याने ५ ते १० मिली क्लोरपायरीफॉस# २० % ईसी चे द्रावण सोडून त्यानंतर भिजवलेल्या कापसाच्या बोव्याने छिद्र झाकावे किंवा कापसाचा बोळा केरोसीन अथवा पेट्रोल मध्ये भिजवून छिद्रात टाकून ओल्या मातीने छिद्र झाकावे. • फवारणीची कामे हि स्वच्छ व शांत हवामान असताना करावी.
संत्रा	<ul style="list-style-type: none"> • फळ गळ व्यवस्थापनासाठी जिब्रेलिक आम्ल १.५ ग्राम आणि युरिया १ किलो १०० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. यामुळे आंबिया बहार चांगला येण्यास मदत होते. (जिब्रेलिक आम्ल पाण्यात मिसळण्या पूर्वी १० मिली अल्कोहोल मध्ये मिसळावे). तापमानातील वाढ (४१ ते ४२ अंश सेल्सियस) लक्षात घेता २-४ डी १.५ ग्राम आणि पोटॅशियम नायट्रेट १ किलो १०० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. फळ बागांमध्ये प्रौढ अवस्थेतील रस शोषक किडीच्या व्यवस्थापनासाठी ३० पिवळे चिकट सापळे (३० x ४० सेंमी आकाराचे व आठवड्याच्या अंतराने स्टीकर म्हणून एरंडी तेलाचा वापर करावा) प्रती एकर १.५ ते २ मीटर जमिनीपासून उंचीवर लावावे. • डिक्या प्रभावित भागाच्या प्रभावी व्यवस्थापनासाठी आतील भागास इजा होणार नाही याची काळजी घेऊन डिक बाहेर पडतो भाग धारधार चाकूने किंवा पटाशीने खरडून त्या भागावर मेफेनोक्झाम* एमझेड ६८ (५० ग्राम) किंवा फोसेटील एएल (५० ग्राम) १ लिटर पाण्यात मिसळून पेस्ट तयार करून प्रादुर्भाव ग्रस्त भागावर

फळे आणि भाजीपाला पिक	फळे आणि भाजीपाला पिक निहाय सल्ला
	लावावी. ३० दिवसांच्या अंतराने पुन्हा हि पेस्ट लावावी. • फवारणीची कामे हि स्वच्छ व शांत हवामान असताना करावी.
मिरची	• फुलांची गळ कमी करण्यासाठी प्लॅनोफिक्स ५ मी.ली., प्रती ९ लिटर पाण्यात मिसळून मिरची लागवडीनंतर ५० व ७० दिवसांनी फवारणी करावी. सद्यपरिस्थितीत मिरची पिकावरील रसशोषक किडीच्या नियंत्रणाकरिता, ५ टक्के निंबोळी अर्क किंवा ईमिडाक्लोप्रिड १७.८ टक्के प्रवाही ५ मिली प्रती १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. मिरची पिकामध्ये फुलकिडे, फळे पोखरणारी अळी व तंबाखूची पाने खाणारी अळीने आर्थिक नुकसान पातळी असल्यास सायन्ट्रानिलिप्रोल १०.२६ ओडी १२.० मिली प्रती १० लिटर पाण्यात मिसळून स्वच्छ हवामान परिस्थिती असताना फवारणी करावी. • फवारणीची कामे हि स्वच्छ व शांत हवामान असताना करावी.
टोमॅटो	• टमाटे पिकामध्ये नागअळी, मावा, फुलकिडे, पंढरी माशी व फळे पोखरणान्या अळीने आर्थिक नुकसान पातळी गाठली असल्यास व्यवस्थापनासाठी सायन्ट्रानिलिप्रोल १०.२६ ओडी १८.० मिली प्रती १० लिटर पाण्यात मिसळून स्वच्छ हवामान परिस्थिती असताना फवारणी करावी. • फवारणीची कामे हि स्वच्छ व शांत हवामान असताना करावी.

पशुधन विषयक निहाय सल्ला:

पशुधन विषयक	पशुधन विषयक निहाय सल्ला
म्हैस	• जनावरांना पिण्यासाठी स्वच्छ व थंड पाण्याची व्यवस्था करावी व सावलीमध्ये निवाऱ्याची व्यवस्था करावी. जनावरांकडून (उदा. बैल) सकाळी ११ ते दुपारी ०४ वाजता दरम्यान काम करणे टाळावे. गोठ्यातील तापमान गोठ्याचे शेड ला पांढरा रंग द्यावा. शक्य असल्यास शेड मध्ये पाण्याचा फवारा व फोगर्स चा लावावे. जास्त उष्णतेच्या काळात जनावरांच्या अंगावर पाणी फवारावे. जनावरांच्या आहारात हिरवा चारा, प्रथिने, खनिज मिश्रण व मिठाचा समावेश करावा.
गाय	• दुभत्या गार्ड्स दररोज ८ किलो वाळलेला चारा + ६ किलो हिरवा चारा आणि १ किलो खुराक द्यावा. खुराक मिश्रण करताना मका, ज्वारी, बाजरी, गव्हाचा कोंडा याचा वापर करावा. खुरकात २० ग्राम प्रती किलो या प्रमाणात मिश्रण मिसळावे.

कुकुटपालन विषयक निहाय सल्ला:

कुकुटपालन विषयक	कुकुटपालन विषयक निहाय सल्ला
पक्षी	• उष्णतेपासून संरक्षण मिळण्यासाठी कोंबड्यांच्या शेड ला कापडी पडदे लावावे तसेच हवा खेळती राहिल याची दक्षता घ्यावी.

इतर (माती / जमीन तयार करणे) निहाय सल्ला:

इतर (माती / जमीन तयार करणे)	इतर (माती / जमीन तयार करणे) निहाय सल्ला
सामान्य सल्ला	• हवामान आधारित कृषी सल्ला पत्रिकेमध्ये नमूद तारखांची वैधता हि नमूद तारखेच्या सकाळी ०८:३० वाजेपर्यंत असेल, याची नोंद घ्यावी. * संशोधनावर आधारित शिफारस. दोन किंवा त्यापेक्षा अधिक रसायने किंवा संजीवके एकत्र मिसळू नये.